

MOBI

ПОЕЗИЯ

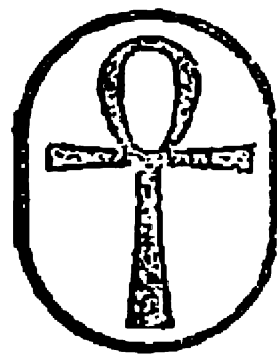
x 5 x

1963

НОВІ ПОЕЗІЇ

1963

Ч. 5

**В-во Нью-Йоркської Групи
Нью-Йорк
1963**

NEW POETRY

1963

Ч. 5

An Annual Ukrainian-Language Publication of the
NEW YORK GROUP

Обкладинка роботи ЮРІЯ СОЛОВІЯ

**Всі права застережен.
Річник „НОВІ ПОЕЗІЇ”
Редагує Колегія**

**Адреса:
The New York Group, 2329 Hudson Terrace E 11,
FORT LEE, N. J., U.S.A.**

З М І С Т

Юрій Тарнавський	5
Віра Вовк	11
Богдан Рубчак	22
Патриція Килина	28
Богдан Бойчук	34
Емма Андієвська	41
Вадим Лесич	45
Хуа'н Рамо'н Хіменез	53
Про авторів	63

Printed by P.Yamniak & I.Marchenko, 13 Lake Ave., Clifton, N.J.

Юрій Тарнавський

ПОЕЗІЯ

Раз, два, три, чотири...
— Не так б'ється жиечик ритму
у блідих зап'ястках моїх рядків,
що хворіють на анемію поетики.

Поезія є наукою
про рясні сузір'я сліз,
про недоказану теорему душі,
і про смерть моєї матері.

Поезія є наукою
про те, що не варто не хотіти жити,
і що слово смерть римується
з іменниками, прикметниками і дієсловами.

МЕРТВЕ ЖИТТЯ

На годиннику пляма години,
цвіль утоми на стіні свідомости,
на папері блідість обличчя
і розв'язаний ребус вірша.

НОКТЮРН I

Ноче, котрий це вже раз
тебе чує на собі біла шкіра паперу:
чорну віспу твоїх трьох літер,
і незчисленні щеплення твоїх відмінків!

Але знову і знову неприємніє місто
від твоїх постійних епідемій,
і знову вірші густими плямами
виступають на щоках карток.

— Може це правда, що ти розводишся
у льохах і у темних помешканнях,
і що тебе разносять чорним одягом погребника,
і негри своїми хворими на тебе обличчями!

НОКТЮРН П

Роздирається дня завіса над містом,
плещуть серця в м'яких фотелях крові,
і тоді ніч хрипким жіночим голосом
відкриває дике ревію на своїй темній сцені.

Починає скрипіти оркестра ліжок,
і чоловіки сопуть німе сольо.
Хор задиханих жінок скандує сороміцькі слова,
впершись босими ногами об стелю неба.

Та нараз усе затихає,
і виростає тоді над дахами
постать негра, рвучи пекучі струни
на чорнім інструменті, що має форму Африки.

Шукаєш у стінах віддалей
і радості весняного ранку,
і чіткості та завершення
у розваленім Пантеоні ума.

Викрути ганчірку душі
над плиткою тарілкою паперу:
зіллються краплі слів
у мутну калюжу вірша!

ОДИССЕЯ

Не історія, а восьма година
зове його у невідоме мандрів,
коли ніч чорним табором
обляга білу Трою неба.

Що чекає його на бетонових морях?
Які потвори у асфальтових вирах?
Чи проковтнуть його мотоциклів циклопи,
чи мозок заглушать нелюдські співи сирен?

І з лицем оббитим сутінками,
та задивлений у відсутню даль,
о восьмій п'ятнадцять він минає
оброслий плющем павутиння готель „Provincial”.

Віра Вовк

СКОРБНА МАТИ З ЮКАТАНУ

З бородавок вулканів — дим вужами
Майоліковий тьмарить обрій,
І кухоль груді черпне болю
Струмків незнаної землі.
Ось вона йде, і чорний омофор
Спливає на пребіде плаття,
А хрест долонь несе сухоти
Мов причастя.
Під луком брів щось світиться
Таке дзвіничне.
Здається, там де ступить, протираються
Святі джерела,
І люди й звірі йдуть побожно пити
Йорданську воду.

МАЯНСЬКА БАЛЯДА

(Чічен — Ітца)

Палить сонце з сокир,
Хмара в кущах шелестить.
Туди вона бігла,
Гілля за стан любило,
Вітер гнав — не догнав.
З'явився корсмі:
На взорі палати
Новий обеліск.
„Де срібний дощ?“
Трави пов'яли,
Пил на пасовиськах,
Гине табун.
Каже чаклун: „Ти — король“.
Вітер гарячий
Спиває криницю,
Сохнуть поля.
Каже чаклун: „Чак дасть дощ
За діву з косою до пояса“.
(Хижість кохання
На столі жертвеннім
Жорстоких богів).
Туди вона бігла:
Світила зубами,
Уста — розкраяний сміх.
Слухав король.

Каже чаклун: „Чак дасть дощ,
Як кинеш діву в провалля”.
Гине табун..
Впливає жах псполудня,

І тіло вже тамбурином
У пальцях самого Чака.

Палить сонце з сокир,
Хмара в кущах шелестить,
Вітер стежку приляг,
Крок зомлів у траві,
Лиш ящурі по руїнах...

Чак забрав діву
Собі на принаду,
Але дощу не прислав.

АПОКАЛІПСИЙНИЙ КІНЬ

Кінь!
Таємно тліє
Зловіща злуда.
Він — незагнуздний,
Здригнув, підвівся;
Вулкани в сонце.
Верх Андів — море,
З вод — суходіл!

Кінь!
Руда залізна.
Руда уранова?
Шерсть базальтова?
Граніт, мідган?
В очах угледиш
Прийдешні тучі
По сейсмографах
Торічних бур.

Кінь!
Коли по ночах
За горло брали
Гітари й бубни.
Ми часто чули
Його копита
(Із ніздрів подув
Лягав на шиби):
А часом також
З зубів відкритих
(Мов сталактитів
Під фіолетом
Його губи)

Жало язика
(Він — скорпіон)
Шукало жертви,
Зіниць колодязь
Нас прсклинав,
Дудніла вічність.

Та знов світанком
Хребет він пружив
На дикі чвали
(Він — метеор),
У пріб копитом,
І ждав когось,
Кінь!

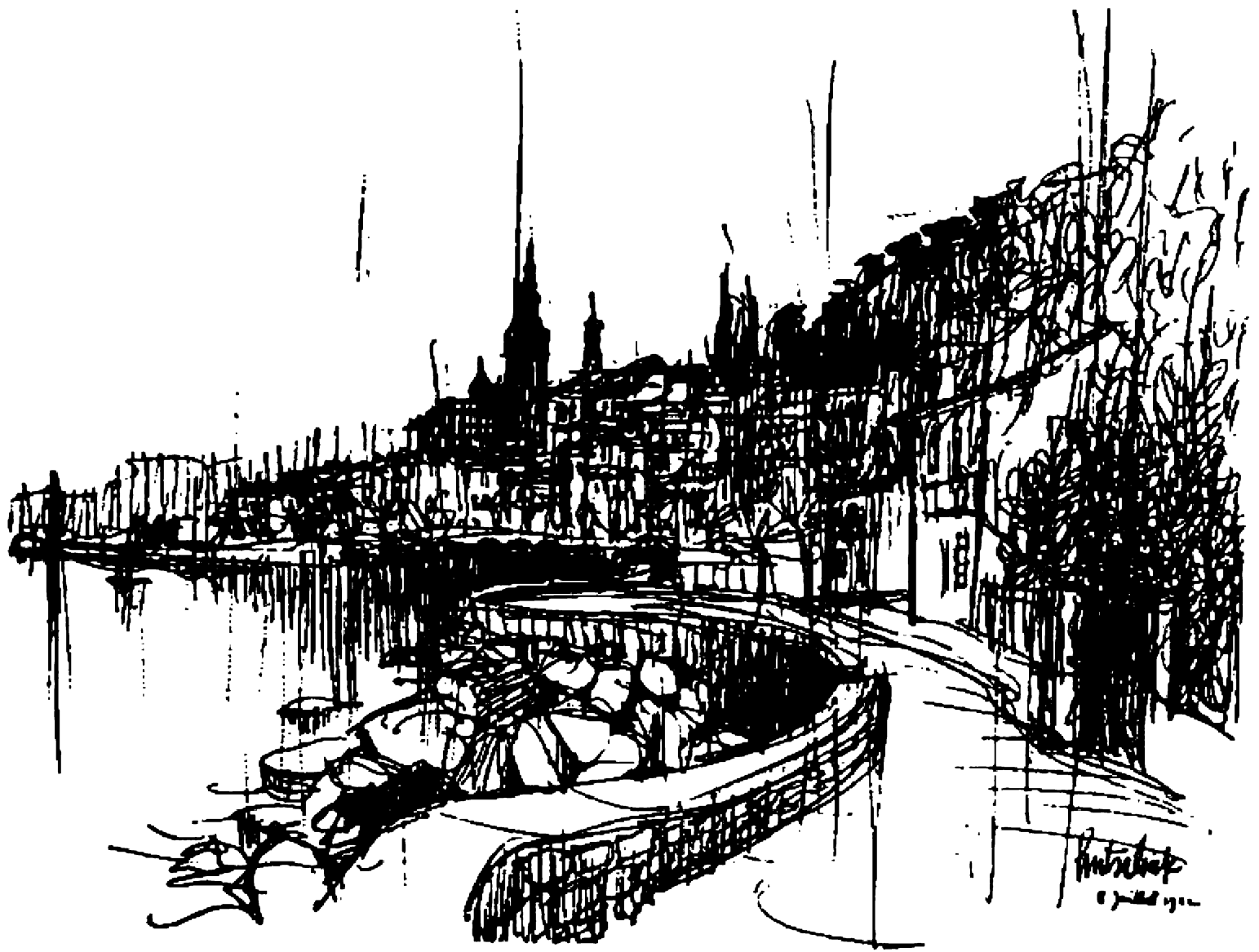
І ось над ранком
Їздець крокує
(Його одного
Послала доля);
Кінь заіржав.
В розтоки гори!
Їздець леліє
У гриві зорі,
(Він нурить руки
У водоспад
Тієї гриви).
— Єдиний коню,
Ти ждав на мене,
Візьми мене!
І добирає
Слів самоцвіти.

А кінь — угриз:
Три пальці вирває.
Їздець скривавив,
Де розтікають
Шляхи ь ніщо.

Кінь!
Таємно тліє
Зловісна злуда.
Він — незагнуздний,
Здригнувсь, підвівся:
Вулкани в сонце,
Верх Андів — море,
З вод — суходіл.

Кінь!
Руда' залізна?
Руда уранова?
Шерсть базальтова,
Граніт, порфір?
В очах угледиш
Нові комети
Світлянорічні.

Кінь!
Коли по ночах
Беруть за горло
Гітари й бубни,
Ми дочували
Його копита.

Л. Гуцалюк

„Ментон” 1962

В. Прокуда

„Біркенав” 1962

Із ніздрів подув
Лягав на шиби.
А часом також
З зубів відкритих
(Під фіолетом
Його губи)
Іржала смерть:

В зіниць колодязь
Нас проклинала,
Дудніла вічність...

І знов світанком
Хребет він пружить
На дикі чвали
(Він — метеор)
І жде на когось,
Гребе ногою,
І жде, і жде...

БАЛЯДА ПРО СВЯТУ КЕКИЛІЮ

Півні над ранком:

„Братки на шибях!
Братки на шибях!
Янгол в киреї?
Зірка з вертепу?
Чиї то руки
Білі лебідки
Чиї то пальці
Шовкові звуки?
Кекилія, аллилуя!”

Послухайте діву, як пише
На струнах небесну відповідь!
Ключем дитячого погляду
Вона вам розкриє душу.

— Що може нам бути за відповідь,
Як не кострове полум'я? —
(І цівкою кров виноградна
Текла з кивотної чаші.
Вино причасне не звогчило
Уст, що шептали вороже).

Ще зночі дика сваволя
Розбила натхненні струни:
— Хай діва-черниця заграє,
Наверне камінь на серце. —

Церква розплющила очі,
Бровами луки піднялися;

Кинули смолоскипи
Крилаті вогні на мури,
І блискавками засяли
Складки дерев'яним статуям.
Тихо відкрила Кекилія
Розхитане віко скрині:
Не було струн в клявікорді,
Щоб говорити про Бога.

Кекилія доторкнулася
Безструнного інструменту,
Й неначе з гортанок янголів
Добула веселку тонів.
Більмаві шиби собору
Розквітли багатими братками,
Ніколи не слухали стіни
Такої вселенської пісні.

І всі навколішках слухали
Бога одного славили,
Вселенного в кришечці хліба,
Рожденного з Діви Марії.

БАЛЯДА ПРО МІСЯЦЬ І ПНУЧИЙ КАКТУС

Місяць — кульбаба,

Іскри роздмухано:

Сіли на віти,

В глиби гортенсій.

Перелив щебет

Вінець долини.

Стопа невзута

(Скойчина ніжка)

Вийшла на роси.

Місячне руно

Рине по тілі,

Темний янтар.

— З уст твоїх вип'ю

Дикого меду,

Вся ти розквітнеш

Чашею долі,

Щастям наллешся,

Стій, не пролинь.

Місяць напився

Дикого меду

З чаші без дна.

Бродить, безумний,

Спертий на сосни,

Зикзаком по горах,

Котить розтратно

Жовті лявіни,

Точить сірчані

Лиця з калюжі,

Скапує воском
У ніч материнську,
Що все повертає.
Місяць кульбаба,
Іскри роздмухано:
Сіли на віти,
В глиби гортенсій,
Перелив щебет
Вінець долини.
Місячне руно
Садом спливає:
— Де ти? Прилинь!

Я не прилину,
В меду бо — полинь,
І завтра всі ріки
Повернуться взад.
Тільки раз
Розцвітає мій сад,
І ніколи бо вічні вікня.

Богдан Рубчак

ФАВСТ

Молі, власті горища,
з'їли хутро старе.
Скарбом лиш книга віща,
череп і срібний хрест.

Та безсилий карбункул,
циркуль і циферблят.
Глянь на квітневу бруньку:
більма питань болять.

Трутний трунок готовий.
Хто ти — зіздір чи звір?
Поклик м'ясної крові
тяжко тягне від зір.

Чорно кличе дзвін крові,
світло — досвітній дзвін.
На кухоль фатальний брови
бургер крилатий звів.

"Трудно жити, мось-пане?
Ти ж ніколи не жив.
Слово квітнево-п'яне
не оживляло жил.

Тверезі хай п'ють трутизну,
ті, що розчиняють світ,
що в тезах справляють тризну
над мітом розквітлих віт.

Невинні, сповнені віри
в правду блискучих клік,
підіймуть чашу офіри
за мільйони калік.

Їм залиши свої числа —
світ вже для них погіб.
Над ними хвороб нависла
хмара, схожа на гриб.

Кастрати шукають суті.
Не знайдуть. Єдина суть —
устами співати в сутінь
з уст життєдайну красу”.

ОДІССЕЙ

Холонуть попелом іскри скронь,
зіниці меркнуть і пісня.
Хмарини ж ласку твоїх долонь
в блакиті пам'яті виснять.

Пливти нелегко з днів багажем —
я в море бикинув все це.
Та відблиск снів твоїх береже
у морі вкинене серце.

Лишав багато бажань, домів:
путі опутали тіло.
Хотів, щоб шквал у слові шумів,
щоб слово вітром горіло.

Як довго плів я, і гріб, і брів —
за гріб був вітер високий.
Забув про спокій тінистих брів,
про слів безвітряних спокій.

Сваволя плавань тепер — полон,
а путь полинова, тьмава,
і я впливаю в твоє тепло,
мов човен у білу гавань.

РОМАНС

Вітер із снігом у ніжний бій
влітає м'яко і в'юнко,
наче на станції голубій
юнак прощається з юнкою.

Місто — далека планета: мда,
кряжі, кратери, кручі.
Вулиця, наче срібна стріла,
летить до нашої зустрічі.

Пройдуть роки, замерзнуть слова,
стопляться сніжні квіти.
Лишиться тільки спогад про Вас
вічно весіннім світиком.

Сонце буде, і чай, і сніг,
залишимо все, як застали ми.
Тільки дотик хвилинних снів
Вашими стане устами.

ГЛУХОЇ ОСЕНИ

Лиш спогад знає про ірис,
в словах лиш ростимуть зела;
дерева чорні і сірі,
як вдови, згадують зеленъ.

Не хочеш хворої мряки,
щоб криги жмури покрили,
щоб полем і серцем крякав
столітній ворон безкрилий.

Хай вітер б'ється об хвилі,
хай стане шляхами вити,
хай нагло зляканий виліт
розтратить безкровні віти.

Та сну не струсить і вистріл
із дня обважнілих билиць.
Дерев гіляки безлисті,
мов неба скорчені жили.

МАЛИЙ ПОЕТ

Я знав його, і болісно було.
Він говорив про зорі, туберози,
Вкривав волосся піт туберкульози,
і сині смуги креслили чоло.

Казав, що місяць — чарівний бляхар,
коваль монет, буддист золотолобий,
що монументи — лиш крихкі оздоби,
геройські міти — столики для карт.

В своїй кімнаті, темній і тісній,
слова снував, пісні і шепеляві;
здавалось — палець б'є в кістлявий клявіш,
та струн не стріне, де ростуть пісні.

Здавалось, що лиш літери і коми
залишить нам, коли залишить нас.
Та тихий світ зростав в самотніх снах,
син синьоокий — кучерявий томик.

ЗЕЛЕНА ЛІТЕРАТУРА

Немов ніч, високий вчений прийшов у ліс,
Бо вже дерева стали гієрогліфами
на неперекладенім папірусі неба,
бо вже їхнє листя стало етруським писанням
на склеповій стіні неба.

Немов ніч, високий вчений мандрував
у лісі, шукаючи чотири томи року:
пісня весни, поема літа,
сонет осени, гимн зими,
бо вже дерева стали чорними рунами
на гладкім камені неба.

Довго вчений мандрував у лісі,
але дерева тримали все у тайні,
і нарешті він сказав їм:
"Не треба продавати душу чортові,
бо хтось уже це спробував, й не помогло.
А я знайду чари, які перетворять мене
на день, і я побачу краще".

Після того, як він вийшов із лісу
Дерева спокійно стали читати себе напам'ять.

СМАК КАМІННЯ

Він не знав, що робити —
смак каміння в роті,
у вухах шелестіння бадилля.
Він пішов пройтися,
їв свіжі булки,
слухав пісень у парку,
навіть купив собі синій бальон.
А тоді, в присмерку, пішов додому,
І далше — смак каміння в роті,
і в вухах шелестіння бадилля.
Він далі не був голодний,
Але слухав радіо,
і пізно пішов спати.

СПАДЩИНА

Я маю від прабаби
дерев'яну ложку:
тільки трохи стерту
на однім боці.

Він неї маю брошку
із слонової кістки:
трьох білих коней
під білим деревом.

Від неї маю грім
у літнім пополудні,
страх і дивування
в куцах агрусу.

Від неї маю кару
моєї баби:
ніжнішу як кара
її власної баби.

Від неї маю смерть,
від неї могилу
і карбований вірш
під кривою березою:

**„Листя має
свій час падати,
і квіти марніти
під південним вітром,**

**„А тільки ти,
одна із всіх,
маєш усі пори
на свою смерть”.**

СУНИЦІ

Гори ховають
білих китів,
і їхніми кістьми
живляться суниці.

Трава й каміння
завзято б'ються,
і краплі крові
ростуть: суниці.

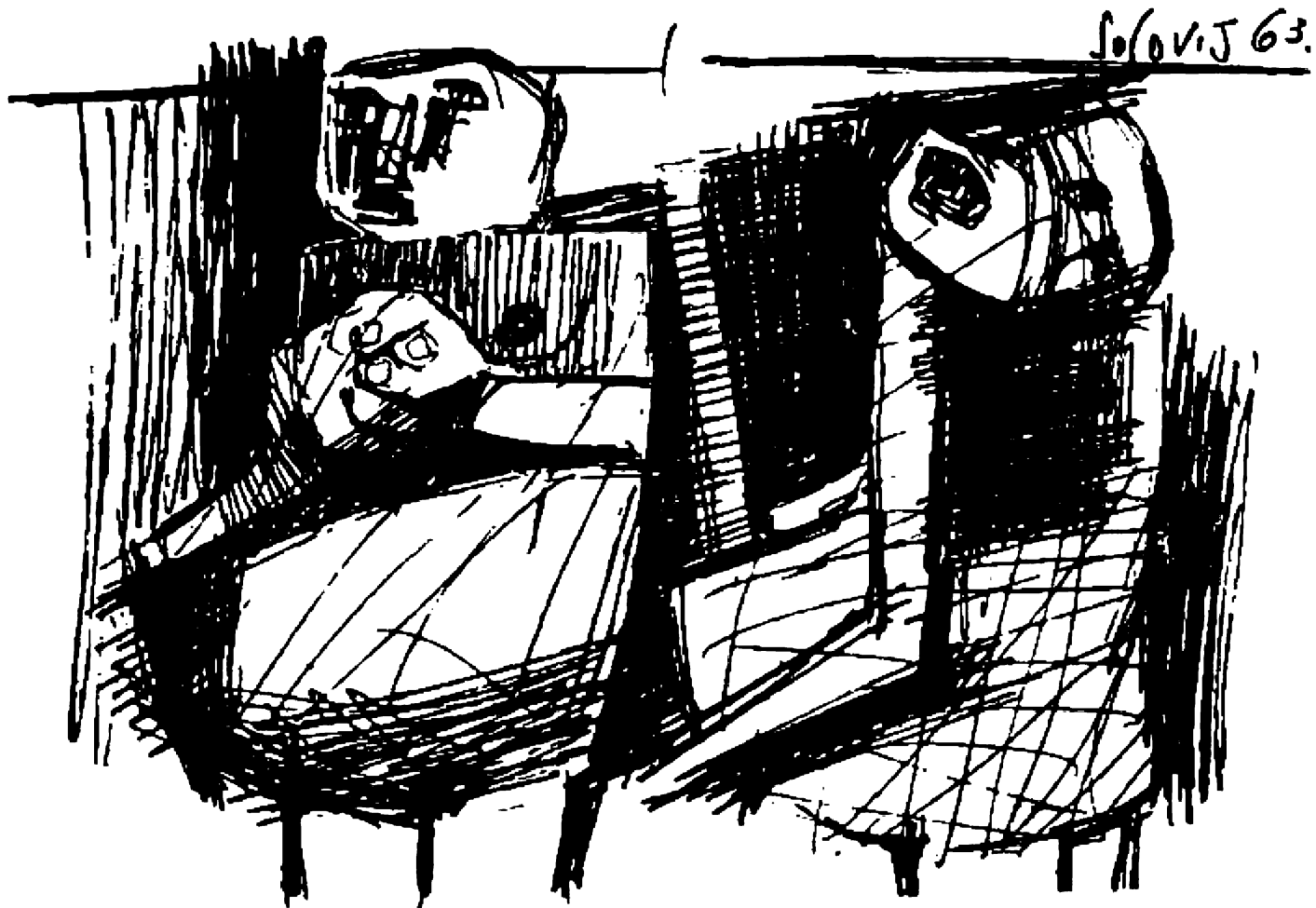
Халати жриць
плямлять землю,
і червоніють
тому суниці.

Ладан церков
загублених

В. Боженський

„Чарівник” 1962

Ю. Соловй 63.

Ю. Соловй

„Голод” 1963

робить пахучими
суниці.

Їжмо суниці
і своєї душі;
живуть суницями
суниці.

Їхне листя
горить ладаном,
і ними жриці
фарбують халати.

Чорніють суниці
у вугілля,
біліють у
китовий нвс.

Богдан Бойчук

ПОЛУДНЕ

Від гарячого полудня
поле розпухало колоссям,
немов діжа густого тіста, —
кудигнулись на серпи жінки
і вихиляли жбани глиняні
прудей,
грузнучи тяжкими стопами
в стерні.

Піт замазував їхнє обличчя,
і не бачили:
як жінка ,наче сніп, звалилася на землю,
щоб родити.

EMBATTLED GARDEN

(Дисонет)

Марті Грегем....

Вони були удвох одинокі в горщі.
А внизу, назовні від зеленої межі,
де висить з темряви жовтий колодязь
місяця, що хилить біле світло до землі:

здирали з себе тіні й лягали під вечір
голі постаті жінок і постаті мужчин,
яким топив їхні стегна і плечі
повний місяць і точив червону кров жоржин.

Вони пішли удвох в поцейбіччя межі,
і там чекали їх вужі в деревах тіла, —
а в устах росли шорсткі коноплі голосів.

Ада'м і Єва.

Спочатку відколовся час,
і світло потекло — як сік глевкий, від ночі,
в колосся рук його — упав тяжкий ячмінь
у глики глиняні утроб жіночих:

яким, як пляму, виплюнув життя, —
на образ і подобу.
І сам застиг в обличчя кам'яне
без осаду жадоби.

Довгі тіні днів ростуть поміж нами
і ломляться в воді очей.
Присядьмо, бо дороги ще далі немає,
і я тут непотрібний і чужий.

Довго говорім про вірші й людей,
бо темряви з облич не здерти, —
при шерехтінні слів ми забудемо день,
який нахилиться до вуха смерти.

НІЧНІ СПІВИ

Місяць витягає з уяви
минуле

— підлибала волоссям, і груди, і очі —
і кладе між губи смуглявих

дівчат:

— ой, прийди та прийди опівночі,
заплетемо руки в виноград. —

Вечір постирає дівчатам
зіниці

— почування йому рукавами намочить —
заклене устами зірвати

пісні:

— ой, прийди та прийди на чосочок,
пошукаєм долі на землі! —

ОДИНОКА

В дубову скриню споминів складала
на кладці випрану білизну днів,
мов придане, і тіло виростало
до зустрічі крізь мури вечорів.

І не прийшов ніхто на призьбу лона,
і не зірвав рукою білий стан, —
вгиналися думки, мов чорні грона,
в криницю пам'яті. А час не став,

щоб молодість затримати в порозі,
щоб косу не змочила в сивині,
і стопи не стирались при дорозі,
і не калічило в устах пісні

вузлами сціпенілого відчаю.
Тож час не став. І голими грудьми
об гслі стіни б'є і проростає
корінням м'язів в серце глибини.
А ноги жа'лем ломляться удвоє:
бо ними проходили сини.

НАГРОБНІ СТАТУЇ

Відірвали погляди, мов біль від каменя,
а встати і вернутися назад вже не змогли, —
бо ноги розтопилися у брили, спалені
вогнем вітрів.

Тож лежали і всякали каменем,
вгинили тишу брів, —
і ніби знов росли тіла поламани
до нутрощів землі.

Емма Андiевська

АНГЕЛИ В ПiЗНiЙ ДЕМОНОЛОГi

(посма)

Ангел — ангеловi —
Небо i земля.
Буває ангел — ангел,
Буває ангел — змiя.
Ангел — метелик,
Ангел — криниця,
Може втопити i дати напиться.
Буває i такий,
Що в спину ножа,
Хоч як не тiкай.
Ще iнший ангел — сiножать.
Ангел — селище,
Веселий на тще.
Ангел з кiльцями
Замiсть крил.
Лице, як скельце,
Крила — з iкри.
Искристi ангели —
Кров з молоком.
Iз крици ангели —
З крил молотки,
Сидять на лотках
В рожевих обмотках —
Свiт баламутять:

Ніде ангелам розвернутись,
Заважає добра хомут
Кожної миті.
Ангел — муть...
Спробуй між ними розберися,
Де кукль, а де пшениця;
В чорне убраний,
В біле мережаний,
Губами вибренить
Вітру сережки.
Вітру предте'ча
Поле перетче':
„Віруйте в суть речей!
Я, одинак, відбіг голови
Серед трави з воловими очима.
Скажіть, чому
Я маю в труну
На відпочинок?
Я вам відчиню
Новий почи'н
На всі видива.
Ви з якої довжини?
З якого виміру?
З тих, де міра —
Море?
Чи суша?
Всюдисущими
Вас навчу.
Щоб усі моря — по коліно.
Щоб усі суші — по плечу.
Не плачте, я вас чую,
Хоч дома не ночую
Й на свято храмове.
На чоботи храмові
Вас не поміняю

Жедною ціною.
Питаю: ну?
Ви зі мною
Чи ні
По морю і по землі?
Ваше „вірую”
Гори вирівня.
Чи вам ліпше на іншого ангела
Почекати? —
Того, що з сімома печатями
Босоніж
Міряє калюжі безооння?
Чи того,
Що як пісня лебедина,
На весь світ єдиний,
Їсть диню і дума:
Внизу дим —
Люди дома.
Добром їх усіх воз'єдиню.
Думи і дині”.

Коноплиною
Коні плавають
У конячого ангела на чолі:
„Ви зі мною, чи ні?” —
Може хто розчулиться.
Так щоб усі чули
Ангел ангела порочить
За спиною і в очі —
Добрі діла нехай почекають
Ангели розважаються.
За чагарниками”.
Ангела-тихоню
В краплі води хоронять.

Відрами грому
Носять ангела в мазанки і хороми,
Слави поганої не соромлячись.
Старші ангели сплять на соломі,
А поруч
Ангел, як поруб,
Нечуване поре
І бже усіх схмурив,
Явивши моря,
Не позначені на жодній мапі.
„Хочете мати?
В оберемок беріть
Для вдів і для сиріт!”
І ангел простягає лапи:
„На!”
Ангел — омана.
Ангел...

Ангели сидять на дозвіллі
На мурі в неділю
І бовтають ногами.

. . .

Вадим Лесич

ХРИСТОС ПРОПАЩИХ

Колеса — клепаним лепетом,
рипом розхресть дерев'яним
— в чорній, зашерхлій далекості
тванню туману розтанули.

І — вирекли яструбом слово.
Гайворон грав над дзвіницею,
а на дошках помальовано
з пам'яті стерті обличчя.

Як схла полинами спрага,
як терпли попруги шкури!...
Курява — мертвою плахтою,
вежою прірви — курява...

Розсипані виверти — ризами,
жежелем ржавим — Розп'яття,
дерево болю висохло
під перебитими п'ятами.

ІНТЕГРАЛЬНІСТЬ

Протікає світло соком помаранчі,
обличчя — рухомі фрески мурів.
Колом,
 колесом калатає,
вивертається вулиця.
Минає мене, ідучи повз мене,
як стою на закруті
і вагаюся, розп'ятий перехрестям доріг:
— направо, чи вліво?
Сіризна шарудить на віях,
цяткованих краплями сонця.
Визбираю мислі, як кришинки,
розсипані для голубів,
голубію.

Шукаю гзимсу, оглядаючись за деревом,
щоб — десь оперти і втілити думку,
розкришену коловоротом
гаркоту й шуму,
обірвану,
 як крильце голуба,
безслідно розчавленого
туполобим автомобілем,
що — ось,
у трепеті решток пір'їн,
упало стихшено
мені біля ніг.

ТАК ТВОРИТЬСЯ ЕЛЕГІЯ

Шляхи вертаються до мене,
шляхи, що пройдені.
Крізь мене переходять
і переламуються променями,
схрещені у призмі пам'яті.

Сотаються круг веретена осі —
круг видовженої порожняви:

понад лілєві кучугури снігу
крізь діаманти паморозі
— смерековим чатинням,
шишковим стрільчастим пошумом
— мандрують;

пливуть на гривах хвиль
над цвинтарі пісків
над пустирі спорохнявілих скель
над черепи розтрощені уяви.

І мають білі очі болю,
пташину жалість вигаслого літа,
на кістяку клявіатури проминання
умерлим листям шелестять:

так твориться елегія
в шептанні синіх уст,
що цілували місяць
в ольбових гаях
тривоги й самоти.

LA DAUSE MACABRE

Останніх пристрастей простягнуті долоні
шукають давніх форм намарне, —
і лиш — торкають порожнечу
врізьблену у простір —
примірну статуетку смутку і розлуки.

Ї — не бачити. Ї відчути можна
лиш власним серцем, що із трепетом
трибожно стукає до брами виходу
невисловленим словом.

У карнавалі гломозих масок,
ющавих вивітрілих кукол
із підмальованими ямами очей,
із полиском ослизлим гутаперчі
статевих органів, що сплетені
меандрами метеликових тремтів, —
в зміїному коловороті шолудивих
бесельчаків і білих відьм,
двоногих енлупків блаженних, —
у хороводі конвульсійних лоскотів
тимпанів,
у голих бнях труб,
у тупцюванні біснуватих
— зашарілось слово,
вашарілось серце,
стоптане бездушним крутежом
скелетів віє-оких,
тупотом жадоби ратиць і копит.

Геруляк '61

Я. Геруляк

„Рисунок”

А. Оленська-Петришин

„В лісі” 1963

В'януть звуки флейти,
і скрипки — мов труни
замкнуті набіки
мертвим голосінням,
— лиш чорніє прірва,
розскрипілись мари
і піском впав мармур
в синяву пустинь.

Даремно б'ється серцем
невисловлене слово...
— і руки розповзаються
у порожнечі натовпу,
і очі розпливаються
у океані вижидання,
і слово є знесловлене
і серце обезмовлене
і грубостволим вихрипом
— розсипаю, розвихрено
зсихається мовчанням.

НОТАТКИ З МУЗЕЮ

Тисячі років — тиняються тінями в тиші кімнат.
Стіни — квадрати сторіч замкнутої перспективи.
Час під острогами днів — гайдуків і короленят —
безрухом став поміж євнухи й знуджені діви.

Круто підносяться ромбами замсам'янілі кружганки,
стелі заплутались у канделябрів вузли, —
в запаху млосних парфюм — муслиново мліють коханки,
вбляклі музи артистів і Казанов, що жили.

Попелом тліні розсипались капища шумних віків.
Лиш — на пергаменах дивні літописи зріють,
гусячих пер чути скрип, восковий дотик руки,
блимає свічки кіптіть, що прикидалась зорею.

СТЕЛИТЬСЯ НЕБО БРИЛОЮ

Стелиться небо брилою,
під ноги падає птахом.
Очі підводимо висушли,
вологости просим устами.

Дегево мислі розтрошене,
волочиться корінь пісками:
— де ти, небесна могутносте,
у краплях твоєї ласкавости?

Безмір простертий раменами
впає міркою зерна піщаного,
корчимося, крякаєм корами,
з землею прощаємося.

Щелоти сніться джерелами
і сіються в трощі дошами:
— чи з порожнечі на камені
небесних ласк дочекаємося?

Далеч виплескує мевами,
сіль вітру засипує скелі:
— крил дай піскам, що розсіпані
на бездоріжжях пустельничих!

Стелиться небо брилою,
під ноги падає — рибою...
Море на обрій завіяне
віщує — щастя, чи згубу?

ВІДЧАЛ У МОВЧАННЯ

Олює'яним зором плоско прилягаєм:
мури в квадратурах, тротуари — колом.
Не тривожить слово перелетним птахом,
глеків переливи — в луни порожнечі.

Відійшли ми в клекіт виплесків далеких,
в сбрій океанів, зелями залитий.
Очерети: плещуть в малахитнім лоні,
втомлено хитнувши крилами причалу.

У дзеркалах — пустка, мертвий плюскіт — слово.
Напинаєм далеч веселковим луком,
на вітрилах — тіні мандрівного літа
миготять самотньо — рукавом прощання.

Хуан Рамон Хіменез

ПО ХВОРОБИ

Тільки ти, друже сонце, мене не залишаєш.
Мов собака із світла, ти лижеш білу постіль;
і рука моя губиться в золотій твоїй шерсті,
упавши від втоми.

Так багато прожитого
відступає... все далі й далі!

Мовчки

я усміхаюсь, як дитина,
й даю себе лизати, смирне сонце.

...Та нараз ти зриваєшся,
мій вірний стороже знемоги,
і у жагучім, божевільнім шалі
брешеш на хилиткі фантоми,
що, тінями н мими, грозять
з пустих вечірних горизонтів.

Із збірки **Літо**, 1915.

САМОТНІСТЬ

Ти все в собі, о море, а проте,
яке самотне ти без себе,
яке далеке, завжди, ти від себе!

Розтерзане в мільйонах ран, щомиті,
ти як моє чоло,
і твої хвилі линуть, як думки,
в приливах і відливах,
цілючись, сажаючись,
у вічнім пізнаванні,
море, і розставанні.

Ти себе несвідоме,
і твоє серце б'ється, та не чує...
О повного самотности, о море!

Із збірки Щоденник новоодруженого поета, 1916.

НЕБО

Я давно призабув тебе,
небо, й було ти
лиш невиразним мерехтінням,
що впало — безіменне —
у мій втомлений, байдужий зір.
І ти з'являлось серед ліневих
і безнадійних слів мандрівника,
як вихоплені клаптики лягун
в озерному ландшафті, що приснився...

Та я сьогодні задивився в тебе
Й поволі ти вросло в своє ім'я.

Із збірки **Щоденник новоодруженого поета, 1916.**

СПОМИН

Ріка тече у глибині,
і підмиває душу.
Я ледве вдержусь
в собі. Навіть небо
не втримує мене. А зорі
обмінюють; ні, ні, всни не там
вгорі, а тут внизу, в глибинах...

Я є? Я буду!
Я попливу як хвиля
в потоці спомину...

З вами, текучі води!

Із збірки **Камінь і небо, 1917 — 1918.**

НГЧ

Кри-ик понад мо-орем!

Чиє то серце, обернувшись в пращу,
тобі кричало? Звідки крик, о звідки,
якими крилами ти долетиш?

...Хвилі тебе розтерзують, а ти,
вже не дельфін, а меч в розгоні, більше
кричиш, все більше, більше, більше...,
або вже не крилом, а парусом, мов чайка,
ти линеш далі, далі, далі...

Кри-и-ик понад мо-о-орем!

Чи зорі відіб'ють тебе луною?

Кри-и-и-ик понад мо-о-о-орем!

Із збірки Камінь і небо, 1917-1918.

Якби ховала ти нас, смерте,
не у твердій, сухій безодні,
а у м'якому лоні,
в безмежній глибині!

Якби була ти, смерте,
немов підземне, чорне літо;
було б байдуже, що запало сонце,
бо ніч була б прекрасна і ясна!

Із збірки Поезія, 1917-1923.

21 ЖОВТНЯ

Ні, це не ви, червоні, гарні біти,
що їх останній легіт
колише ніжно; це моя душа!

Із збірки *Краса*, 1917-1923.

ТРОЯНДА ТІНІ

Нікого не було, була лиш тінь,
що тихо й тепло підійшла зирнути
в моє прочинене життя,
есенцію без запаху і барви;
хвилю, де двоє віч, злившись, безмежніли.

Тіні, що бачать все, та уникають зору.
Всни лякають нас, так невразливо
спокійні, як олива.

В спіральності чіткої перспективи
вони готують бчинки недоступні
шпигунству, схопленню і розкриттю.

Вони наскакують безстрашно,
кусають без зубів
і пропадають без одвіту.

Із збірки *Тотальна пора*, 1923 - 1-36.

ТВАРИНА ГЛИБИНИ

„Я в глибині повітря” (я сказав),
„тварина глибини повітря” (на землі),
тепер над морем; я прощитий, мов повітря, сонцем,
що є вуглиною вгорі, моєю гранню,
вуголем освітлює мій другий зарис даний.

Але ти, Боже, теж живеш у цих глибинах,
і бачиш світло іншої зорі; ,
і ти єси
таким великим і малим, як я,
у моїх власних вимірах
у безмежну глибочину,
що є криницею мого ества.

І в цій криниці був раніше ти
із ластівкою, квіткою, биком,
з водою; із світанком
у кармазиновім відновленні життя;
із заходом, у пишню-золотій утечі.
В цій щоденній криниці ти завжди був зі мною,
з дітям і юнаком, з дорослим, що топився,
не знаючи, не думавши про тебе.
Ця криниця була не більше і не менше,

як цетром цього світу, осередком життя.

У зачарованій криниці
ти був призначенням усіх призначень
прекрасної змисловости, що знає:
ззнати несолоди в повноті
любобної свідомости
— найвища із чеснот, що нас переростає.

Ти хтів, щоб я вбачав, що ти є ти,
щоб я відчує, що я є ти,
щоб я радів, що ти є я,
щоб я кричав, що я є я,
у глибині повітря, де я є,
де я тварина глибини повітря,
із крилами, що не летять в повітрі,
які летять в свідомсті осяйній,
далеко більшій, н ж усякий сон
про вічність і безмежність,
що наступають — з тим, що я тепер? — після повітря.

Із збірки **Бог прагнучий і прагнений, 1949.**

Переклади з еспанської

Вольфрама Бурггардта

ПРО АВТОРІВ

ЕММА АНДІЄВСЬКА (1931)

Народилася в Сталіно. Авторка збірок поезій: „Поезії“ (1951), „Народження ідола“ (1958), „Руба в р-завр“ (1961), „Купи мостів“ (1963) та збірок новель „Подорож“ (1955), „Тигри“ (1962) та „Джаланіта“ (1962).

БОГДАН БОЙЧУК (1927)

Народився в Західній Україні. Автор збірок поезій „Час болю“ (1957), „Земля була пустошля“ (1959), і „Спомики любови“ (1963); та драми „Помилки стежки“ (1961).

ВОЛЬФРАМ БУРГГАДТ (1926)

Народився в Мюнхені, Німеччина. Літературознавець і перекладач. Спеціалізується головно в іспанській літературі. Готується до докторату.

ВІРА ВОБК (1926)

Народилася в Бориславі. Авторка поезій „Елеї“ (1956), „Чорні акації“ (1961), поістей „Дуги і дервіші“ (1956) та „Вітражі“ (1961), як теж і двох ачмолий з української літератури португальською мовою: „Contos Ucrainianos“ (1959) і „Antologia da Literatura Ucrainiana“ (1959), авторка поезій „Зоря просідна“ (1955).

ПАТРИЦІЯ КИЛИПА (1936)

Народилася в Гелена, Стейт Монтана. Авторка збірок поезій: „Тдагедія джмелів“ (1960) та „Легенди і снї“ (1963).

ВАДІМ ЛЕОНУ (1909)

Народився в Західній Україні. Автор збірок поезій „Різбю віддал” (1935), „Ліричний зошит” (1953), „Розмова з батьком” (1957), „Крейдяме коло” (1960) та „Кам’яні лунки” (1963).

БОГДАН РУБЧАК (1935)

Народився в Калуші. Автор збірок поезій: „Камінний сад” (1956), „Прохемиста зрада” (1960) та „Дівчини без країни” (1963).

ЮРІЙ ТАРНАВСЬКИЙ (1934)

Народився в Західній Україні. Автор збірок віршів: „Життя в місті” (1956) і „Пополудні в Пожтсі” (1960), та повісті „Шляхи” (1961).

JUAN RAMÓN JIMENEZ (1881 - 1958)

Батько модерної еспанської поезії. Отримав премію Нобеля в 1956 р. Від ніжно-імпресіоністичних віршів із сильною дозою символізму переходить до оголової від усякої декоративної, витуканої „чистої” поезії. У пізніх віршах вислів стає настільки концентрованим, що часто натягає мову до меж зрозумілості. центральна тема — шукання вічності в екстатичній єднанні з зовнішньою природою, свого роду містицизм без Бога. Остаточним вибором своєї поезії Х. Р. Х. вважав „Tercera antologia poe'tica” (1957)

